

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα στην Ελλάδα
και στα Βόρεια Βαλκάνια
Αναφορά Δράσης 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΛΛΑΔΑ	2-15
Αθήνα	4-9
Κέντρο Φροντίδας Ημέρας	4-7
Κλινική για Θύματα Βασανιστηρίων	8-9
Νησιά Αιγαίου	10-15
Λέσβος: Κλινικές στη Μόρια και τη Μυτιλήνη	10-12
Κέντρο Φροντίδας Ημέρας Σάμου	13-14
Κέντρο Φροντίδας Ημέρας Χίου	15
ΒΟΡΕΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	16-21
Σερβία	16-19
Βελιγράδι και δραστηριότητες εκτός δομής	16-19
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	20-21
Μπίχατς, Βέλικα Κλαντούσα και δραστηριότητες εκτός δομών	20-21
Συνηγορία και δημόσιες παρεμβάσεις	22-23

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα / Médecins Sans Frontières (MSF) παρέχουν ιατρική και ανθρωπιστική βοήθεια σε αιτούντες άσυλο και μετανάστες στην Ελλάδα από το 1991. Το 2014, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διεύρυναν τις δραστηριότητές τους στην Ελλάδα για να καλύψουν τις ανάγκες των αιτούντων άσυλο που έφταναν στα νησιά και την ηπειρωτική χώρα. Από το 2016, οι ιατρικές ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην Ελλάδα προσφέρουν μια σειρά από υπηρεσίες που περιλαμβάνουν βασική φροντίδα υγείας, θεραπεία για χρόνια νοσήματα, φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, φυσικοθεραπεία, ατομική και ομαδική/οικογενειακή κλινική ψυχολογική φροντίδα, ψυχιατρική φροντίδα, καθώς και ένα ολοκληρωμένο πακέτο κοινωνικής υποστήριξης σε χιλιάδες αιτούντες άσυλο σε διάφορα σημεία στην Ελλάδα.

Το 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρείχαν υπηρεσίες στην Αθήνα, τη Λέσβο, τη Χίο και τη Σάμο. Στη διάρκεια του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα συνέχισαν να βλέπουν τις επιπτώσεις των πολιτικών αποτροπής και περιορισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υγεία των ανθρώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα. Με το κλείσιμο της βαλκανικής μεταναστευτικής οδού και την εφαρμογή της λεγόμενης συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας από τον Μάρτιο του 2016, πολλοί άνθρωποι εγκλωβίστηκαν στα νησιά του Αιγαίου και την ηπειρωτική χώρα.

Το 2019, περίπου 75.000 άνθρωποι έφτασαν στην Ελλάδα, 50% περισσότεροι συγκριτικά με το 2018. Από αυτούς, περίπου 60.000 έφτασαν από τη θάλασσα, που αποτελεί τον μεγαλύτερο αριθμό από την υπογραφή της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας το 2016. Πρόκειται κυρίως για οικογένειες με παιδιά από το Αφγανιστάν και τη Συρία. Από τον συνολικό πληθυσμό, περισσότεροι από τους μισούς είναι γυναίκες (23%) και παιδιά (36%), ενώ το 41% είναι άντρες. Τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης (ΚΥΤ) των νησιών είναι υπερπλήρη σε επικίνδυνο βαθμό αυτή τη στιγμή, καθώς περισσότεροι από 40.000 άνθρωποι μοιράζονται χώρους και υπηρεσίες που έχουν σχεδιαστεί για 6.000.

Από τον Ιούλιο έως τον Δεκέμβριο του 2019, υπήρξε σημαντική αύξηση των μηνιαίων αφίξεων συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο το 2017 και το 2018. Για παράδειγμα, ο Σεπτέμβριος του 2019 ήταν ο μήνας με τον μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων από τον Ιανουάριο του 2017, καθώς 10.500 αιτούντες άσυλο έφτασαν στα ελληνικά νησιά. Κατά συνέπεια, στο τέλος του 2019, τα κέντρα υποδοχής και στα πέντε νησιά του βορείου Αιγαίου φιλοξενούσαν αριθμούς-ρεκόρ, υπερβαίνοντας κατά πολύ την πραγματική τους δυναμικότητα. Για παράδειγμα, τον Δεκέμβριο του 2019, περίπου 19.000 άνθρωποι έμεναν στο κέντρο υποδοχής της Μόριας στη Λέσβο, που έχει σχεδιαστεί για 2.750 άτομα, ενώ περισσότεροι από 7.500 έμεναν στο κέντρο υποδοχής στο Βαθύ της Σάμου, που έχει χώρο για 648 άτομα. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, έπειτα από πιέσεις πολλών ΜΚΟ, συμπεριλαμβανομένων των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, η ελληνική κυβέρνηση επιτάχυνε προσωρινά τη μεταφορά ευάλωτων ατόμων στην ηπειρωτική χώρα, εξαιτίας όμως του εξαιρετικά μεγάλου αριθμού αφίξεων, τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης παρέμειναν υπερπλήρη.

Όσο συνεχίζουν να εφαρμόζονται οι πολιτικές περιορισμού, ο συνωστισμός στα νησιά θα παραμένει ο κανόνας, με άθλιες συνθήκες διαβίωσης και ανεπαρκή πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας υγείας. Στις παρακάτω σελίδες, θα βρείτε πληροφορίες σχετικά με τις ιατρικές δραστηριότητες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην Ελλάδα το 2019.

Κέντρο Φροντίδας Ημέρας

Τον Σεπτέμβριο του 2016, για να ανταποκριθούν στις ανάγκες σωματικής και ψυχικής υγείας των ευάλωτων ατόμων στην Αθήνα, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άνοιξαν το Κέντρο Φροντίδας Ημέρας, που ειδικεύεται σε δραστηριότητες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και ψυχικής υγείας, καθώς και σε φροντίδα για θύματα σεξουαλικής βίας και θεραπεία για σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις. Τον Ιούλιο του 2017, το Κέντρο ξεκίνησε να παρέχει στους ασθενείς ένα ολοκληρωμένο πακέτο κοινωνικής υποστήριξης και θεραπεία για χρόνια νοσήματα, για να καλύψει τις ανάγκες των ασθενών που μένουν στην Αθήνα μεγαλύτερο διάστημα. Ακόμη, προσφέρει υποστήριξη για παραπομπές στο εθνικό σύστημα υγείας, με εξειδικευμένους διαπολιτισμικούς μεσολαβητές που συνοδεύουν τους ασθενείς σε ραντεβού επανεξέτασης σε νοσοκομεία. Μια κινητή ομάδα πραγματοποιεί συνεδρίες προαγωγής και εκπαίδευσης υγείας σε δομές φιλοξενίας σε διάφορα σημεία της πόλης.

Κύρια προβλήματα

- Ένα από τα κύρια προβλήματα που επισήμανε το προσωπικό του Κέντρου Φροντίδας Ημέρας ήταν η έλλειψη πρόσβασης των ασθενών μας στο εθνικό σύστημα υγείας από τον Ιούλιο του 2019, έπειτα από την απόφαση της νέας κυβέρνησης να ανακαλέσει τη χορήγηση ΑΜΚΑ σε αιτούντες άσυλο.
- Η αυξημένη δραστηριότητα και ο αυξημένος αριθμός ασθενών, με αποτέλεσμα μεγάλο χρόνο αναμονής για τους ασθενείς ψυχικής υγείας.
- Η υπερφόρτωση των δημόσιων νοσοκομείων, με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται οι ασθενείς μας να έχουν πρόσβαση σε δευτεροβάθμια φροντίδα υγείας.

- Οι σύνθετες ανάγκες των ασθενών απαιτούν ένα διεπιστημονικό πακέτο κοινωνικής υποστήριξης.
- Οι ανάγκες για πολλές γλώσσες απαιτούν μια πλήρη ομάδα διαπολιτισμικών μεσολαβητών.

Φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας

Η υπηρεσία φροντίδας σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει την πλειοψηφία (62%) των συνεδριών που πραγματοποιήσαν οι ομάδες μας στο Κέντρο Φροντίδας Ημέρας. Το 2019, ο αριθμός των συνεδριών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας αυξήθηκε σε 9.224 συνεδρίες, λόγω των αυξημένων αφίξεων αιτούντων άσυλο, μεταναστών και προσφύγων στην ηπειρωτική χώρα. Οι γυναικολογικές συνεδρίες εστίαζαν στη θεραπεία για λοιμώξεις των γεννητικών οργάνων, σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις και λοιμώξεις του ουροποιητικού. Από τις αρχές του 2017, υπάρχει μια τυποποιημένη διαδρομή στο Κέντρο Φροντίδας Ημέρας για τους ασθενείς που έχουν υποστεί σεξουαλική βία, και εφαρμόζεται προληπτικός έλεγχος σεξουαλικής βίας σε όλες τις πρώτες συνεδρίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Δύο προβλήματα που αντιμετωπίζει το Κέντρο Φροντίδας Ημέρας είναι το χαμηλό ποσοστό ανδρών θυμάτων σεξουαλικής βίας εξαιτίας του κοινωνικού στίγματος και η δυσκολία να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα σεξουαλικής βίας ζητούν φροντίδα εντός 72 ωρών από την επίθεση. Το 2019, οι ομάδες μας στο Κέντρο Φροντίδας Ημέρας της Αθήνας πραγματοποίησαν 310 συνεδρίες για σεξουαλική βία. Το 62% των ασθενών μας κακοποιήθηκαν στην πατρίδα τους, ενώ στο 63% των περιστατικών οι δράστες ήταν περισσότεροι από ένας.

Συνολικός αριθμός συνεδριών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας το 2019

9.224

Συνολικός αριθμός συνεδριών προγεννητικής φροντίδας

3.804

Συνολικός αριθμός συνεδριών μεταγεννητικής φροντίδας

343

Συνολικός αριθμός γυναικολογικών συνεδριών

3.010

Συνολικός αριθμός συνεδριών οικογενειακού προγραμματισμού

2.067

Συνολικός αριθμός συνεδριών σεξουαλικής βίας (1η επίσκεψη)

310

* (9 ήρθαν εντός 72 ωρών από την επίθεση)

Φροντίδα ψυχικής υγείας

Οι κύριοι επιβαρυντικοί παράγοντες για τους ασθενείς που είδε η ομάδα ψυχικής υγείας μας στο Κέντρο Φροντίδας Ημέρας το 2019 ήταν η σεξουαλική βία (37,3%), η μετανάστευση / αναγκαστική φυγή (14,4%), άλλου είδους σωματική βία (5,7%) και οι συνθήκες διαβίωσης (5,7%). Οι άνθρωποι που υποστήριξε η ομάδα ψυχικής υγείας του Κέντρου Φροντίδας Ημέρας στη διάρκεια του 2019 ήταν μεταξύ 20 και 49 ετών, με ίδιο ποσοστό αντρών και γυναικών. Το 32% προερχόταν από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, το 19% από το Αφγανιστάν και το 16% από το Καμερούν. Η ζήτηση για υποστήριξη ψυχικής υγείας στο Κέντρο Φροντίδας Ημέρας έχει αυξηθεί, καθώς άλλες οργανώσεις σταματούν να δέχονται νέους ασθενείς εξαιτίας περιορισμένης δυναμικότητας.

Συνολικός αριθμός συνεδριών ψυχικής υγείας	2.332
---	--------------

Συνολικός αριθμός ψυχολογικών αξιολογήσεων	273
--	-----

Χρόνια νοσήματα

Από τους 200 νέους ασθενείς που έλαβαν θεραπεία για χρόνια νοσήματα, το 43% είχε διαβήτη τύπου 2, το 39,5%

είχε υπέρταση, το 6,5% είχε διαβήτη τύπου 1, το 6% είχε επιληψία και το 5% είχε άσθμα. Το 2019, οι ομάδες μας πραγματοποίησαν 2.136 συνεδρίες, στην πλειοψηφία τους συνεδρίες επανεξέτασης για μια ενεργή κοόρτη 220 ασθενών (Δεκέμβριος 2019). Όλοι ήταν ενήλικες, ενώ το 59% ήταν γυναίκες. Οι περισσότεροι ασθενείς μας ανέφεραν ότι είχαν διαγνωστεί στο παρελθόν, αλλά η κατάστασή τους δεν μπορούσε να σταθεροποιηθεί εξαιτίας της διακοπής της θεραπείας στη διάρκεια του ταξιδιού τους ή επειδή λάμβαναν διαφορετική θεραπεία αφότου έφτασαν στα ελληνικά νησιά.

Αριθμός συνεδριών για χρόνια νοσήματα	2.163
--	--------------

Νέοι ασθενείς	200
---------------	-----

Κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες

Συνολικός αριθμός συνεδριών κοινωνικού λειτουργού	2.650
--	--------------

Συνολικός αριθμός συνεδριών νομικής υποστήριξης	513
--	------------

Η ομάδα κοινωνικών και νομικών υπηρεσιών του Κέντρου Φροντίδας Ημέρας αποτελείται από έναν προϊστάμενο κοινωνικής υπηρεσίας, κοινωνικούς λειτουργούς και έναν νομικό υπεύθυνο. Οι κοινωνικοί λειτουργοί βοηθούν τους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο στις επαφές τους με το γραφειοκρατικό σύστημα υγείας και κοινωνικής υποστήριξης της Ελλάδας και τους προσφέρουν υποστήριξη προκειμένου να τους χορηγηθεί, για παράδειγμα, ΑΜΚΑ ή φαρμακευτική αγωγή για μη καταγεγραμμένα χρόνια νοσήματα. Η θέση του νομικού υπεύθυνου είναι προσανατολισμένη στις υπηρεσίες και παρέχει νομική υποστήριξη σε ασθενείς του Κέντρου Φροντίδας Ημέρας. Μεταξύ άλλων, προετοιμάζει τους ασθενείς για τη συνέντευξη ασύλου και τους βοηθάει να ξεπεράσουν διάφορα εμπόδια στην πρόσβασή τους σε υπηρεσίες υγείας όταν το περιστατικό έχει μια νομική πτυχή. Ακόμη, είναι υπεύθυνος για την επικοινωνία με την Υπηρεσία Ασύλου και το κλείσιμο ραντεβού για καταγραφή (πρόσβαση σε άσυλο) των ευάλωτων ασθενών και, ανάλογα με τις ανάγκες, για τη συνοδεία των ευάλωτων ασθενών στο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου της Αθήνας για συνέντευξη.

Το τελευταίο τρίμηνο του 2019, το τμήμα κοινωνικών λειτουργών του Κέντρου Φροντίδας Ημέρας είχε 650 νέους ασθενείς, από τους οποίους το 96% ήταν μεταξύ 19 και 45

ετών. Το 77% είχε φτάσει σε κάποιο νησί της Ελλάδας. Η πλειοψηφία των ασθενών μας ήταν αιτούντες άσυλο (77%) και έμεναν σε επίσημες δομές (35%), το 23% ζούσε σε καταυλισμούς ή γύρω από αυτούς και το 20% ήταν άστεγοι.

Υπηρεσία ταξιδιωτικής ιατρικής

Το 2017, το Κέντρο Φροντίδας Ημέρας εγκαινίασε μια υπηρεσία ταξιδιωτικής ιατρικής, η οποία παρέχεται αυτόματα σε ασθενείς σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και χρόνιων νοσημάτων όταν δηλώνουν την πρόθεσή τους να μετακινηθούν. Με αυτή την υπηρεσία, στόχος των Γιατρών Χωρίς Σύνορα είναι να διασφαλίσουν αδιάλειπτη φροντίδα υγείας για τους ασθενείς, παρέχοντάς τους συμβουλές υγείας και πρόληψης, εμβολιασμούς, φάρμακα για 1-3 μήνες, πληροφορίες για τις διαθέσιμες ιατρικές δομές κατά μήκος της διαδρομής τους και παραπομπές σε υπηρεσίες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα αλλού.

**Συνολικός αριθμός συνεδριών
ταξιδιωτικής ιατρικής**

239

Οι περισσότεροι (87%) επωφελούμενοι από την υπηρεσία ταξιδιωτικής ιατρικής ήταν 19-45 ετών και προέρχονταν από τη Συρία (34%), το Αφγανιστάν (23%), το Ιράκ (7%) και άλλες χώρες. Σε όλους δόθηκε ο ιατρικός φάκελός τους ή μια κάρτα υγείας με μια σύνοψη της κατάστασης υγείας τους, για να διασφαλιστεί η αδιάλειπτη παροχή φροντίδας υγείας στον προορισμό τους. Τους δόθηκαν κιτ πρώτων βοηθειών, κιτ με είδη πρώτης ανάγκης και κιτ για βρέφη, ανάλογα με τις ανάγκες τους. Ελέγχθηκε η κατάσταση εμβολιασμού τους και έγιναν τα εμβόλια που δεν είχαν γίνει, με παραπομπή των παιδιών σε άλλους παρόχους υγείας.

Δραστηριότητες προαγωγής υγείας

Συνολικός αριθμός ατόμων που ενημερώθηκαν με δραστηριότητες προαγωγής υγείας

7.423

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα πραγματοποιούν δραστηριότητες προαγωγής υγείας σε διάφορα σημεία της Αθήνας, με έξι υπεύθυνους προαγωγής υγείας και έναν επικεφαλής που

πραγματοποιούν δραστηριότητες εκτός δομής και συνεδρίες εκπαίδευσης. Στην πορεία του έτους, παρατηρήσαμε σταθερή αύξηση του αριθμού των ατόμων που ενημερώνονταν και των συνεδριών που πραγματοποιούνταν. Το 90% όσων ενημερώθηκαν για ζητήματα προαγωγής υγείας ήταν άνω των 18 ετών, ενώ το 69% ήταν γυναίκες.

Υπηρεσίες διαπολιτισμικής μεσολάβησης

Συνολικός αριθμός συναλλαγών με διαπολιτισμική μεσολάβηση

43.190

Η ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα αποτελείται από 15 διαπολιτισμικούς μεσολαβητές. Ο συνολικός αριθμός συναλλαγών με διαπολιτισμική μεσολάβηση στο Κέντρο Φροντίδας Ημέρας το 2019 ήταν 43.190, με την πλειοψηφία στα αραβικά και τα φαρσί, που ακολουθούνται από τα γαλλικά και τα κουρδικά. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 1.182 παραπομπές σε εξωτερικές δομές υγείας για περαιτέρω ιατρικές εξετάσεις ή δευτεροβάθμια φροντίδα υγείας.

Κλινική για θύματα βασανιστηρίων

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, σε συνεργασία με το Κέντρο Ημέρας Βαβέλ και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, λειτουργούν κλινική για θύματα βασανιστηρίων στην Αθήνα από τον Οκτώβριο του 2014. Η κλινική παρέχει ολοκληρωμένη φροντίδα σε θύματα βασανιστηρίων και άλλων μορφών βίας και κακοποίησης. Η ομάδα έχει αναπτύξει μια διεπιστημονική προσέγγιση για να βοηθήσει τα θύματα να αντιμετωπίσουν τις ιατρικές και ψυχολογικές επιπτώσεις της συστηματικής βίας που έχουν υποστεί. Στα θύματα βασανιστηρίων προσφέρεται κοινωνική υποστήριξη, καθώς και νομική βοήθεια για διευκόλυνση της πρόσβασής τους στο σύστημα ασύλου.

Σημαντικές δραστηριότητες

- Έναρξη της **διεπιστημονικής αξιολόγησης** τον Μάρτιο του 2019. Οι ασθενείς που έρχονται για αξιολόγηση εξετάζονται από ψυχολόγο, γιατρό, κοινωνικό λειτουργό και φυσικοθεραπευτή.
- Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνηγορίας για τα θύματα βασανιστηρίων, που βασίζεται σε ένα μοντέλο ακτιβισμού με ειδικούς από εμπειρία (experts by experience).
- **Ανάπτυξη ικανοτήτων:** Παρουσίαση από φυσικοθεραπευτή, υπεύθυνο ανάπτυξης ικανοτήτων και ειδικούς από εμπειρία των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στο Τμήμα Φυσικοθεραπείας του Πανεπιστημίου Αθηνών τον Απρίλιο του 2019, συνεδρία ευαισθητοποίησης στο νοσοκομείο «Γεννημάτας» της Θεσσαλονίκης τον Οκτώβριο του 2019 με την υπο-ομάδα θυμάτων βασανιστηρίων στη Θεσσαλονίκη, τριήμερη εκπαίδευση στους καταυλισμούς των Ιωαννίνων με το Κέντρο Ημέρας Βαβέλ και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες τον Νοέμβριο του 2019.

Κύρια προβλήματα

- Η δυσχερής πρόσβαση σε φροντίδα, αποκατάσταση και προστασία εξαιτίας της ελλιπούς αναγνώρισης των θυμάτων βασανιστηρίων που διαμένουν στη Λέσβο, τη Χίο και τη Σάμο. Επιπλέον, από τον Ιούλιο του 2019 είναι αδύνατη η χορήγηση ΑΜΚΑ στους ασθενείς μας. Σε αυτό το διάστημα, υπήρξαν ορισμένες περιπτώσεις ανθρώπων με σοβαρά προβλήματα υγείας που δεν τους επιτράπηκε η πρόσβαση σε φροντίδα υγείας.
- Η έλλειψη στέγης στην Αθήνα αποτελεί εμπόδιο στην αποκατάσταση των ασθενών. Ακόμη, σε πολλές περιπτώσεις αναγνωρισμένοι πρόσφυγες που είχαν ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα στέγασης αναγκάστηκαν να απομακρυνθούν από τη στέγη τους επειδή, σύμφωνα με τους κανονισμούς, όταν αναγνωριστεί κάποιος ως πρόσφυγας, πρέπει να βρει δική του στέγη.
- Η απουσία κατάλληλων διαδικασιών ασύλου για τα θύματα βασανιστηρίων

Ιατρικές δραστηριότητες

Συνολικός αριθμός συνεδριών το 2019

Συνολικός αριθμός ιατρικών συνεδριών	1.305
Συνολικός αριθμός συνεδριών ψυχικής υγείας	1.406
Συνολικός αριθμός συνεδριών φυσικοθεραπείας	757
Συνολικός αριθμός συνεδριών κοινωνικού λειτουργού	1.320
Συνολικός αριθμός επισκέψεων ασθενών με συνοδεία διαπολιτισμικών μεσολαβητών σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές υγείας	439

Η κλινική για θύματα βασανιστηρίων στελεχώνεται από 38 άτομα, που περιλαμβάνουν γιατρούς, νοσηλεύτη, φυσικοθεραπευτές, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και διαπολιτισμικούς μεσολαβητές. Η κλινική για θύματα βασανιστηρίων δέχεται μόνο παραπομπές από την κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στη Μυτιλήνη και από συνεργαζόμενες οργανώσεις (Κέντρο Ημέρας Βαβέλ και Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες).

Το 2019, από τους 120 ασθενείς που αξιολογήθηκαν – συμπεριλαμβανομένων των παραπομπών από προηγούμενα έτη με σειρά προτεραιότητας ανάλογα με την κρίσιμότητα της κατάστασής τους– οι 115 έγιναν δεκτοί στην κλινική για θύματα βασανιστηρίων. Το 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διευκόλυναν 439 επισκέψεις ασθενών με συνοδεία διαπολιτισμικών μεσολαβητών σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές υγείας για εξειδικευμένες ιατρικές συνεδρίες ή σε άλλες υπηρεσίες.

Οι κύριες χώρες προέλευσης των ασθενών μας ήταν η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (48%), το Καμερούν (16%), το Ιράν (6%), η Σιέρα Λεόνε (5%), η Συρία (5%) και 13 άλλες χώρες, κυρίως αφρικανικές. Το 91% των ασθενών ήταν άντρες και το 9% γυναίκες. Κατά την εισαγωγή στην κλινική, το 57% ήταν αιτούντες άσυλο, το 20% ήταν αιτούντες άσυλο των οποίων η αίτηση είχε απορριφθεί σε πρώτο βαθμό, το 11% ήταν αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και το 7% ήταν μετανάστες χωρίς έγγραφα. Οι συχνότερες σωματικές επιπτώσεις των βασανιστηρίων στους νέους ασθενείς ήταν τα μυοσκελετικά προβλήματα, ενώ οι επιπτώσεις ψυχικής υγείας ήταν κυρίως διαταραχή μετατραυματικού στρες, έντονο άγχος και συμπτώματα κατάθλιψης.

Λέσβος: Κλινικές στη Μόρια και τη Μυτιλήνη

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα ξεκίνησαν να εργάζονται στη Λέσβο τον Ιούλιο του 2008, παρέχοντας ιατρική βοήθεια σε ένα κέντρο κράτησης μεταναστών. Από τον τερματισμό αυτού του προγράμματος στα τέλη του 2008 έως το 2014, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησαν διάφορες δραστηριότητες κατά περίπτωση ανταποκρινόμενοι στις ιατρικές ανάγκες των μεταναστών στο νησί. Το 2015, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα κλιμάκωσαν τις δραστηριότητές τους στη Λέσβο, οι οποίες πλέον περιλάμβαναν μεταφορά των αιτούντων άσυλο σε διάφορα σημεία του νησιού, δημιουργία καταυλισμών και λειτουργία κινητών ιατρικών μονάδων. Τον Μάρτιο του 2016, ο καταυλισμός της Μόριας έγινε προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης, το οποίο δεν εγγυάται τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων, οπότε οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα αποφάσισαν να σταματήσουν όλες τις δραστηριότητες που πραγματοποιούσαν εκεί. Τον Σεπτέμβριο του 2016, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άνοιξαν μια κλινική στη Μυτιλήνη που παρείχε φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, θεραπεία για χρόνια νοσήματα και υποστήριξη ψυχικής υγείας. Από τον Αύγουστο του 2017, οι υπηρεσίες της κλινικής εστιάζουν στις ανάγκες σωματικής και ψυχικής υγείας των θυμάτων βίας, βασανιστηρίων και σεξουαλικής βίας, καθώς και σε ασθενείς με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας.

Τον Νοέμβριο του 2017, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άνοιξαν άλλη μια κλινική ακριβώς έξω από το κέντρο υποδοχής της Μόριας, η οποία παρείχε παιδιατρική φροντίδα για παιδιά κάτω των 16 ετών και φροντίδα για εγκύους που μένουν στο κέντρο κράτησης. Σήμερα η κλινική παρέχει βασική φροντίδα υγείας για παιδιά, η οποία περιλαμβάνει εμβολιασμούς, υποστήριξη ψυχικής υγείας για παιδιά, καθώς και προγεννητική και μεταγεννητική φροντίδα για γυναίκες.

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παραπέμπουν ασθενείς και από τις δύο κλινικές στο τοπικό νοσοκομείο όταν χρειάζονται επείγουσα φροντίδα ή εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα, όπως γυναίκες με κήσεις υψηλού κινδύνου.

Κύρια προβλήματα

- Οι άθλιες και εντελώς ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης στο κέντρο υποδοχής της Μόριας, οι οποίες επιδεινώνουν τα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών, των αντρών και των γυναικών που δεν έχουν άλλη επιλογή από το να μένουν εκεί.
- Ο περιορισμένος αριθμός γιατρών του Υπουργείου Υγείας που εργάζονται μέσα στη Μόρια.
- Η έλλειψη βασικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα ψυχολογικής, ψυχιατρικής και νομικής υποστήριξης, για όσους είναι εγκλωβισμένοι στη Μόρια.
- Τα γραφειοκρατικά εμπόδια και οι μεγάλες καθυστερήσεις στη μεταφορά των ευάλωτων ασθενών ψυχικής υγείας

και θυμάτων βασανιστηρίων στην ηπειρωτική χώρα προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε φροντίδα.

- Τον Ιούλιο του 2019, ανακλήθηκε το δικαίωμα για ΑΜΚΑ των καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο, οι οποίοι είχαν εξασφαλίσει την πρόσβασή τους σε εργασία, περίθαλψη και φάρμακα.
- Οι άνθρωποι είναι απροστάτευτοι από τον κίνδυνο της σεξουαλικής βίας στην Ελλάδα.
- Οι αυξανόμενοι αριθμοί των αφίξεων από τον Ιούλιο του 2019 έχουν οδηγήσει στην αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που μένουν στη Μόρια από 5.000 τον Ιούνιο σε 19.000 τον Δεκέμβριο του 2019. Κατά συνέπεια, η ομάδα μας αντιμετώπισε απότομη αύξηση της ζήτησης για ιατρική φροντίδα και υποστήριξη ψυχικής υγείας.
- Οι αυξημένες εντάσεις στη Μόρια εξαιτίας του ακραίου συνωστισμού μέσα στο κέντρο υποδοχής, καθώς και οι αυξημένες εντάσεις λόγω της δυσανεξίας των κατοίκων της περιοχής.
- Ο μεγάλος αριθμός βίαιων περιστατικών στη Μόρια, όπως μαχαιρώματα, ιδίως τη νύχτα. Η πλήρης απουσία μέτρων ασφαλείας εντός του κέντρου υποδοχής.
- Δεν υπάρχει δυνατότητα για τακτικούς εμβολιασμούς παιδιών εξαιτίας των περιορισμών που επέβαλε η ελληνική κυβέρνηση στην εισαγωγή των εμβολίων.
- Οι μέθοδοι οικογενειακού προγραμματισμού που είναι διαθέσιμες στην Ελλάδα δεν είναι προσαρμοσμένες πολιτισμικά στον πληθυσμό-στόχο μας, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες.
- Παρατηρείται επιδημία ψώρας στη Μόρια, όμως δεν υπάρχει κατάλληλη θεραπεία στην Ελλάδα και οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα δεν έχουν εξουσιοδότηση να εισαγάγουν το φάρμακο.

Φροντίδα ψυχικής υγείας

Συνολικός αριθμός συνεδριών το 2019

Συνολικός αριθμός παιδιών που έλαβαν ψυχολογική υποστήριξη, Μόρια	236
Συνολικός αριθμός κλινικών ψυχολογικών συνεδριών, Μυτιλήνη	1.962
Συνολικός αριθμός ψυχιατρικών και ιατρικών συνεδριών, Μυτιλήνη	2.236

Το 2019, 270 ασθενείς έλαβαν φροντίδα στην κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στη Μυτιλήνη. Η πλειοψηφία ήταν

άντρες (64%) και προέρχονταν από το Αφγανιστάν (25%), τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (23%) και το Καμερούν (16%). Το 52% των ασθενών ήταν θύματα βασανιστηρίων, ενώ το 17% είχαν υποστεί σεξουαλική βία το τελευταίο εξάμηνο πριν από την πρώτη τους επίσκεψη στην κλινική. Οι ομάδες είδαν επίσης 31 άτομα για απόπειρα αυτοκτονίας και 7 για αυτοτραυματισμό. Το 2019, οι περισσότεροι ασθενείς μας (75%) είχαν συμπτώματα διαταραχής μετατραυματικού στρες.

Το 2019, οι ψυχολόγοι των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην κλινική της Μόριας είδαν 200 παιδιά σε ομαδικές ή ατομικές συνεδρίες ψυχικής υγείας, από τα οποία σχεδόν τα μισά ήταν κάτω των 10 ετών. Παρείχαν υποστήριξη ψυχικής υγείας σε 4 παιδιά για απόπειρα αυτοκτονίας και σε 20 για αυτοτραυματισμό. Οι πιο συχνοί λόγοι παραπομπής ήταν διαταραχές ύπνου (38%), γενικευμένος φόβος (27%), επιθετικότητα (25%), παθητική συμπεριφορά

ή αποστασιοποίηση από τη ζωή ή απομόνωση (17%) και αυτοτραυματισμός (17%). Σημειώνεται ότι στα παιδιά μπορούν να εμφανίζονται ταυτόχρονα πολλαπλοί λόγοι παραπομπής. Οι πιο συχνές διαγνώσεις κατά την πρώτη αξιολόγηση των παιδιών ήταν διαταραχή μετατραυματικού στρες, καταθλιπτική διαταραχή, αγχώδης διαταραχή και διαταραχή προσαρμογής.

Ιατρική φροντίδα

Συνολικός αριθμός συνεδριών το 2019

Παιδιατρική κλινική στη Μόρια

16.486

Το 2019, οι ιατρικές ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησαν 16.486 παιδιατρικές συνεδρίες στην κλινική της Μόριας, από τις οποίες περισσότερες από τις μισές αφορούσαν παιδιά κάτω των 5 ετών. Τα πιο συχνά προβλήματα ήταν λοιμώξεις του ανώτερου και του κατώτερου αναπνευστικού (44%), δερματοπάθειες που συνδέονται με τις κακές συνθήκες υγιεινής στον καταυλισμό, όπως ψώρα, ανεμοβλογιά και ψείρες (15%), και γαστρεντερικές λοιμώξεις (4,5%). Ακόμη, από τον Ιούλιο του 2019 αυξήθηκαν τα παιδιά με χρόνια και σύνθετα προβλήματα που επισκέπτονταν την παιδιατρική κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα. Το τοπικό νοσοκομείο δεν έχει τη δυνατότητα να περιθάψει αυτά τα παιδιά, καθώς δεν έχει τους εξειδικευμένους γιατρούς που χρειάζονται. Την ίδια στιγμή, τα παιδιά αυτά είναι αναγκασμένα να ζουν σε σκηνές και κοντέινερ με περιορισμένη πρόσβαση ακόμη και σε βασικές υπηρεσίες όπως ηλεκτρισμό, καθαρό νερό και θέρμανση. Συνολικά, οι γιατροί των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησαν συνεδρίες για περίπου 330 παιδιά με χρόνια ή σύνθετα νοσήματα από τον Μάρτιο έως τον Δεκέμβριο του 2019.

Τον Δεκέμβριο του 2019 πραγματοποιήθηκε εκστρατεία μαζικού εμβολιασμού για τα παιδιά που ζουν στο κέντρο υποδοχής της Μόριας με την υποστήριξη των οργανώσεων Kitrinos Healthcare και Medical Volunteers International. Συνολικά 2.293 παιδιά από 9 μηνών έως 15 ετών έκαναν το εμβόλιο MMR κατά της ιλαράς, της παρωτίτιδας και της ερυθράς, και 1.126 παιδιά από 2 μηνών έως 7 ετών έκαναν το συζευγμένο εμβόλιο κατά του πνευμονιόκοκκου (PCV).

Φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας

Συνολικός αριθμός συνεδριών το 2019

Προγεννητική φροντίδα	1.883
Μεταγεννητική φροντίδα	172
Οικογενειακός προγραμματισμός	357
Συνεδρίες σεξουαλικής βίας	64

Το 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα πρόσφεραν προγεννητική και μεταγεννητική φροντίδα, οικογενειακό προγραμματισμό, φροντίδα για θύματα σεξουαλικής βίας και παραπομπές στο τοπικό νοσοκομείο στη Λέσβο για κυήσεις υψηλού κινδύνου και προηγμένες μεθόδους αντισύλληψης.

Όσον αφορά τη σεξουαλική βία, το προσωπικό των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην κλινική της Μόριας είδε 64 θύματα σεξουαλικής βίας, 37 γυναίκες, 23 άντρες και 4 άτομα των οποίων το φύλλο δεν καταγράφηκε, ενώ 17 ήταν κάτω των

18 ετών. Τα περιστατικά σεξουαλικής βίας σημειώθηκαν στη χώρα προέλευσής τους, στη διάρκεια του ταξιδιού τους, στην Τουρκία και στην Ελλάδα. Μόλις 3 ασθενείς ήρθαν στην κλινική μας εντός 72 ωρών από την επίθεση. Πιστεύεται ότι τα περιστατικά σεξουαλικής βίας είναι συχνά στο κέντρο υποδοχής της Μόριας, όπου δεν υπάρχει ασφάλεια και οι γυναίκες συχνά αναφέρουν ότι φοβούνται και παρενοχλούνται. Οι ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πιστεύουν ότι πιθανότατα βλέπουν μόνο την κορυφή του παγόβουνου.

Εξωτερικές παραπομπές

Το 2019, η ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στη Μόρια παρέπεμψε 206 παιδιά για επείγουσα φροντίδα στο τοπικό νοσοκομείο στη Λέσβο. Η ομάδα στην κλινική της Μυτιλήνης παρέπεμψε 79 ασθενείς στην κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα για θύματα βασανιστηρίων στην Αθήνα και άλλους 84 σε οργανώσεις νομικής βοήθειας στη Λέσβο.

Προαγωγή υγείας

Το 2019, η ομάδα προαγωγής υγείας των Γιατρών Χωρίς Σύνορα ενημέρωσε 26.000 άτομα με συνεδρίες εκπαίδευσης στην κλινική της οργάνωσης στη Μόρια ή με δραστηριότητες εκτός δομής στο κέντρο υποδοχής της Μόριας. Οι συνεδρίες προαγωγής υγείας για γονείς και γυναίκες επικεντρώνονταν στην ατομική φροντίδα σε δύσκολες συνθήκες διαβίωσης με περιορισμένη πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής, σε δραστηριότητες υγιεινής, σε ενημέρωση σχετικά με την ψώρα, στη μικροβιακή αντοχή στα αντιβιοτικά και σε άλλα παιδιατρικά ζητήματα. Όλα αυτά τα θέματα συμπληρώνουν τις δραστηριότητες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην κλινική της Μόριας.

Νομική βοήθεια

Τον Σεπτέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα σύναψαν μια νέα συνεργασία με το Ίδρυμα ProAsyl στα πλαίσια του προγράμματος νομικής υποστήριξης "RSPA-Refugee Support Program Aegean" που υλοποιείται από την «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο» (RSA). Το πρόγραμμα έχει στόχο τη νομική υποστήριξη στρατηγικών υποθέσεων σε εθνικά και ευρωπαϊκά δικαστήρια, καθώς και τη νομική, κοινωνική και ανθρωπιστική ενίσχυση ευάλωτων ατόμων και ιδιαίτερα των θυμάτων βίας και βασανιστηρίων. Ένας νομικός έχει διατεθεί αποκλειστικά για τις ανάγκες των ασθενών των Γιατρών Χωρίς Σύνορα που αναζητούν διεθνή προστασία και τα σχετικά δικαιώματά τους και για ιδιαίτερα ευάλωτες περιπτώσεις που βρίσκονται σε κράτηση και κίνδυνο απέλασης. Ο συνεργάτης νομικός μπορεί να αναλαμβάνει μέχρι και 17 παραπομπές μηνιαία. Ο αριθμός των υποθέσεων εξαρτάται από τη σοβαρότητα της κάθε υπόθεσης, την κρισιμότητα και το στάδιο της διαδικασίας ασύλου.

Νησιά του Αιγαίου

Κέντρο Φροντίδας Ημέρας Σάμου

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρέχουν βοήθεια σε πρόσφυγες, μετανάστες και αιτούντες άσυλο στη Σάμο από τον Οκτώβριο του 2015, όταν η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα έφτασε στο ζενίθ της, κυρίως με υπηρεσίες ψυχικής υγείας και έναν ξενώνα για ευάλωτα άτομα. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έχουν προσαρμόσει τις δραστηριότητές τους στη Σάμο με την πάροδο του χρόνου. Το 2018, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα μεταβίβασαν τις δραστηριότητές τους σε άλλες οργανώσεις, καθώς ο πληθυσμός του κέντρου υποδοχής στο Βαθύ μειώθηκε. Εξαιτίας της αύξησης των αφίξεων το καλοκαίρι του 2019 και της περαιτέρω επιδείνωσης των συνθηκών διαβίωσης στο κέντρο υποδοχής στο Βαθύ, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα επέστρεψαν στο νησί για να εφαρμόσουν μια μικρής κλίμακας ιατρική παρέμβαση εστιάζοντας στην ψυχική υγεία, τη φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και τις υπηρεσίες ταξιδιωτικής ιατρικής για τους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες που ζουν εκεί. Παρείχαν επίσης υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας μέσω του Κέντρου Φροντίδας Ημέρας στο Βαθύ, με μια μόνιμη ιατρική ομάδα που αποτελείται από μαία, ψυχολόγο, τέσσερις υπεύθυνους προαγωγής υγείας και διαπολιτισμικούς μεσολαβητές.

Τον Νοέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα οργάνωσαν μια μεγάλη διανομή ειδών πρώτης ανάγκης μαζί με άλλες ΜΚΟ και εθελοντικές οργανώσεις, όπως το παράρτημα Σάμου της Refugee4Refugees και η The Flying Seagull Project. Συνολικά 4.000 κιτ –καθένα περιείχε κουβέρτα, μουςαμά, κιτ υγιεινής, αδιάβροχο και μπιτόνι– διανεμήθηκαν σε ενήλικες που έμεναν σε σκηνές στο ΚΥΤ στο Βαθύ.

Κύρια προβλήματα

- Η αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που είναι εγκλωβισμένοι στο κέντρο υποδοχής στο Βαθύ από τον Ιούλιο του 2019.
- Η λίστα αναμονής για υποστήριξη ψυχικής υγείας παρέμεινε πολύ μεγάλη σε όλη τη διάρκεια του 2019.
- Η δυναμικότητα του τοπικού νοσοκομείου είναι περιορισμένη, καθώς δεν δέχεται ασθενείς χωρίς διερμηνείς.
- Το τοπικό νοσοκομείο δεν έχει εξειδικευμένους γιατρούς για ασθενείς με χρόνια νοσήματα, με αποτέλεσμα οι χρόνιοι ασθενείς να μένουν χωρίς θεραπεία για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Η έλλειψη πρόσβασης σε καθαρό νερό, τουαλέτες και ντους στο κέντρο υποδοχής στο Βαθύ.
- Από το καλοκαίρι του 2019 έχουν αυξηθεί οι εντάσεις μεταξύ των διαφόρων κοινοτήτων στο κέντρο υποδοχής στο Βαθύ, καθώς και μεταξύ των κατοίκων της περιοχής και των αιτούντων άσυλο, με αποτέλεσμα να επεμβαίνει η αστυνομία.

Υπηρεσίες προαγωγής υγείας

Συνολικός αριθμός ατόμων που ενημερώθηκαν με δραστηριότητες προαγωγής υγείας

2.217

Το 2019, ενημερώσαμε περισσότερα από 2.000 άτομα για ζητήματα προαγωγής υγείας, που περιλάμβαναν την καλή υγιεινή και τη χρήση του νερού, τη σεξουαλική και έμφυλη βία, καθώς και πληροφορίες για τις υπηρεσίες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα. Η πλειοψηφία των ατόμων που ενημερώθηκαν

ήταν άντρες και άνω των 18 ετών. Ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων προαγωγής υγείας εκτός δομής, η αντίστοιχη ομάδα μας παρέπεμψε περίπου 1.000 άτομα στους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα ή σε άλλες υπηρεσίες.

Υποστήριξη ψυχικής υγείας

Συνολικός αριθμός συνεδριών το 2019

Συνολικός αριθμός συνεδριών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας	252
Συνολικός αριθμός συνεδριών ψυχικής υγείας	136 και 16 ομαδικές συνεδρίες
Συνολικός αριθμός συνεδριών σεξουαλικής βίας	56

Στα τέλη Δεκεμβρίου του 2019, υπήρχαν 32 ενεργοί ασθενείς, οι περισσότεροι θύματα σεξουαλικής βίας ή βασανιστηρίων. Με την προσθήκη νέων ψυχολόγων το 2020, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έχουν ως στόχο να διπλασιάσουν τον αριθμό των ασθενών. Τα πιο συχνά συμπτώματα μεταξύ των ασθενών ήταν άγχος, συμπτώματα που συνδέονται με ψυχολογικό τραύμα, κατάθλιψη και διαταραχές προσαρμογής.

Από τον Σεπτέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρείχαν νερό και εγκαταστάσεις υγιεινής στον χώρο έξω από το κέντρο υποδοχής στο Βαθύ, ανταποκρινόμενοι στην έλλειψη πόσιμου νερού και εγκαταστάσεων υγιεινής για την πλειοψηφία των ανθρώπων που έμεναν εκτός του επίσημου κέντρου. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διένεμαν 41.000

λίτρα νερού την ημέρα και εγκατέστησαν 80 τουαλέτες. Παράλληλα, η ομάδα υπεύθυνων προαγωγής υγείας των Γιατρών Χωρίς Σύνορα παρείχε ενημέρωση σχετικά με την καλή υγιεινή και τη χρήση του νερού. Το 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησαν επίσης τρεις εκστρατείες εμβολιασμού στη Σάμο για την προστασία των παιδιών ηλικίας από 22 μηνών έως 15 ετών από κοινές παιδικές ασθένειες.

Τον Δεκέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα αύξησαν τις δραστηριότητές τους με στόχο την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας και σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, οι οποίες περιλάμβαναν κοινωνικές υπηρεσίες και νομική υποστήριξη για τους ασθενείς.

Κέντρο Φροντίδας Ημέρας Χίου

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άρχισαν να εργάζονται στη Χίο τον Δεκέμβριο του 2017, υποστηρίζοντας το τοπικό νοσοκομείο με υπηρεσίες διαπολιτισμικής μεσολάβησης, ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες υγείας των αιτούντων άσυλο. Τον Μάρτιο του 2018, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διέδρυναν τις δραστηριότητές τους στη Χίο και ξεκίνησαν καθημερινές επισκέψεις στο ΚΥΤ της ΒΙΑΛ με κινητές ιατρικές ομάδες που πρόσφεραν βασική φροντίδα υγείας, φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και φροντίδα ψυχικής υγείας. Τον Ιούλιο του 2018, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έστησαν μια αυτοσχέδια κλινική κοντά στο κέντρο υποδοχής της ΒΙΑΛ. Ένας κοινωνικός λειτουργός των Γιατρών Χωρίς Σύνορα συμπλήρωνε το πακέτο υποστήριξης που προσφερόταν στους ασθενείς στο τοπικό νοσοκομείο και στο κέντρο υποδοχής, συνδέοντάς τους με οργανώσεις νομικής βοήθειας στη Χίο και την Αθήνα.

Τον Δεκέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα σταμάτησαν την ιατρική παρέμβασή τους στη Χίο, διατηρώντας μια μικρή ομάδα για να παρακολουθεί την κατάσταση. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα θα συνεχίσουν επίσης να παρέχουν υποστήριξη στο τοπικό νοσοκομείο στη Χίο με μια ομάδα διαπολιτισμικών μεσολαβητών.

Κύρια προβλήματα

- Το τοπικό νοσοκομείο έχει περιορισμένη δυναμικότητα, καθώς δεν δέχεται ασθενείς χωρίς διερμηνείς.
- Το τοπικό νοσοκομείο δεν έχει εξειδικευμένους γιατρούς για ασθενείς με χρόνια νοσήματα, το οποίο σημαίνει ότι οι χρόνιοι ασθενείς μένουν χωρίς θεραπεία για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Οι καθυστερήσεις στη μεταφορά των ευάλωτων ατόμων από το νησί στην ηπειρωτική χώρα.

Βασική φροντίδα υγείας

Από τον Ιανουάριο έως τον Ιούλιο του 2019, η ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησε 3.499 ιατρικές συνεδρίες. Τα πιο συχνά προβλήματα υγείας ήταν μυοσκελετικά προβλήματα (13,5%), γαστρεντερικές διαταραχές (6,3%), λοιμώξεις του αναπνευστικού (10%) και δερματικές λοιμώξεις (5,6%), που συνδέονται με τις ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης στο κέντρο υποδοχής. Άλλα προβλήματα υγείας ήταν οδοντικά προβλήματα, κοινές διαταραχές ψυχικής υγείας και υπέρταση.

Συνολικός αριθμός ιατρικών συνεδριών

3.499

Φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρέχουν φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας το διάστημα Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου και Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου του 2019. Η ομάδα αποτελούνταν από μία μαία και έναν διαπολιτισμικό μεσολαβητή και πραγματοποίησε συνολικά 120 συνεδρίες. Οι κύριες υπηρεσίες που προσφέρονταν ήταν προγεννητική και μεταγεννητική φροντίδα, γυναικολογική φροντίδα και οικογενειακός προγραμματισμός.

Φροντίδα ψυχικής υγείας

Συνολικός αριθμός συνεδριών ψυχικής υγείας

615

Συνολικός αριθμός παραπομπών για εξωτερική ψυχιατρική φροντίδα

58

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρέχουν υποστήριξη ψυχικής υγείας από τον Ιανουάριο έως τον Οκτώβριο του 2019 με έναν ψυχολόγο και διαπολιτισμικούς μεσολαβητές, πραγματοποιώντας συνολικά 615 συνεδρίες. Τα σοβαρά περιστατικά παραπέμπονταν σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική. Οι περισσότεροι ασθενείς μας ήταν άντρες μεταξύ 20 και 49 ετών. Τα πιο συχνά προβλήματα ήταν άγχος (31%), κατάθλιψη (26%), ψυχολογικό τραύμα (16%) και ψυχοσωματικά προβλήματα (9%), ενώ οι πιο συχνόι επιβαρυντικοί παράγοντες ήταν η σωματική βία (16%), οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης (15%), μέλη της οικογένειας που έχουν σκοτωθεί ή αγνοούνται (14%), η σεξουαλική βία (12%) και η έκθεση σε βία (9%).

Υπηρεσίες προαγωγής υγείας

Η υπηρεσία προαγωγής υγείας λειτούργησε από τον Ιανουάριο έως τον Οκτώβριο του 2019, ενημερώνοντας 551 άτομα με 3 υπεύθυνους προαγωγής υγείας πλήρους απασχόλησης, κυρίως σχετικά με την υπηρεσία ταξιδιωτικής υγείας των Γιατρών Χωρίς Σύνορα.

Διαπολιτισμική μεσολάβηση

Η παρουσία διαπολιτισμικών μεσολαβητών στο νοσοκομείο της Χίου αποδείχθηκε πολύ χρήσιμη και θα συνεχιστεί το 2020. Η ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, που αποτελούνταν από 4 διαπολιτισμικούς μεσολαβητές που μιλούσαν αραβικά και φαρσί, διευκόλυνε 4.976 συναλλαγές στη διάρκεια του 2019, οι οποίες αφορούσαν κυρίως λήψη πληροφοριών, λήψη οδηγιών σχετικά με φαρμακευτική αγωγή, ιατρικές συνεδρίες, επείγουσες συνεδρίες και ψυχολογικές συνεδρίες.

ΒΟΡΕΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Σερβία

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα εργάζονται περιστασιακά στη Σερβία από το 1991, όταν η χώρα ήταν τμήμα της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Από το 2015, μετανάστες και αιτούντες άσυλο που προσπαθούν να φτάσουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διασχίζουν τα σύνορα της Σερβίας. Σήμερα η Σερβία παραμένει χώρα διέλευσης. Η Ύπατη

Αρμοστεία εκτιμά ότι υπήρξαν 30.000 αφίξεις στη Σερβία το 2019. Το ίδιο έτος, καταγράφηκαν 12.937 δηλώσεις πρόθεσης για αίτηση ασύλου, που είναι το πρώτο στάδιο της διαδικασίας ασύλου, αλλά μόλις 252 άτομα υπέβαλαν αίτηση ασύλου.

Βελιγράδι και δραστηριότητες εκτός δομής

Το 2019, ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα εργάζονταν στο κέντρο του Βελιγραδίου, ενώ μια κινητή ιατρική μονάδα παρείχε βασική ιατρική φροντίδα και υποστήριξη ψυχικής υγείας σε διάφορα σημεία στις παραμεθόριες περιοχές της Σερβίας.

Κύρια προβλήματα

- Το 2019 ξεκίνησε δύσκολα, καθώς οι δραστηριότητες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στο Βελιγράδι αναστάλθηκαν από τη Γραμματεία για τους Πρόσφυγες και τη Μετανάστευση της Σερβίας.
- Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έπρεπε να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των ανθρώπων που θέλουν να βοηθήσουν και να τους πείσουν ότι μέσω των υπηρεσιών ψυχικής υγείας της οργάνωσης μπορούν να λάβουν τη φροντίδα που χρειάζονται.
- Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου μας, που περιλάμβανε μη αναγνωρισμένα ευάλωτα άτομα, θύματα κάθε μορφής βίας, θύματα βασανιστηρίων, ανθρώπους που χρειάζονται υποστήριξη ψυχικής υγείας και ασυνόδευτους ανηλίκους σε μετακινούμενες ομάδες.
- Τα εμπόδια για τους μετανάστες που επιθυμούν πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες υγείας.

Ιατρικές δραστηριότητες

Συνολικός αριθμός συνεδριών στη Σερβία το 2019

12.525

Στη Σερβία, το 96% των ιατρικών συνεδριών των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πραγματοποιήθηκε στην κλινική της οργάνωσης στο Βελιγράδι, όπου κατά μέσο όρο πραγματοποιούνταν περίπου 1.000 συνεδρίες τον μήνα, με τις περισσότερες τον Οκτώβριο (1.468) και τις λιγότερες τον Φεβρουάριο (622).

Οι υπόλοιπες συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν σε 13 κινητές μονάδες στις παραμεθόριες περιοχές της Σερβίας (Σιντ, Σουμπότιτσα, Κάνιτσα), όπου οι ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησαν 562 ιατρικές συνεδρίες (περίπου 40 ανά δραστηριότητα, καθώς και 55 ατομικές και 8 ομαδικές συνεδρίες ψυχικής υγείας. Οι περισσότερες δραστηριότητες εκτός δομής πραγματοποιήθηκαν στο Σουμπότιτσα, καθώς έπρεπε να καλυφθούν πολλές τοποθεσίες κατά μήκος των συνόρων.

Από τον συνολικό αριθμό συνεδριών που πραγματοποιήθηκαν στην κλινική του Βελιγραδίου, το 46% ήταν συνεδρίες για ανθρώπους που είχαν φτάσει πρόσφατα στην πόλη, κυρίως από τη Βόρεια Μακεδονία (65%), τη Βουλγαρία (24%) και το Κόσοβο (5%). Οι ασθενείς από τα κέντρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων στη Σερβία αντιστοιχούσαν στο 12% των συνεδριών που πραγματοποίησαν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα στο Βελιγράδι, συγκεκριμένα από το Ομπρένοβατς (52%), το Κρνιατσα (22%), το Μπογκοβάντζα και το Αντασέβτσι. Όσοι δεν ήταν νεοαφικθέντες στη Σερβία ανέφεραν ότι έμειναν «έξω» από τους επίσημους καταυλισμούς.

Στο Βελιγράδι η μέση ηλικία των ασθενών ήταν τα 21 έτη, ενώ στις κινητές ομάδες ήταν τα 23 έτη. Οι ασθενείς στο Βελιγράδι το 2019 προέρχονταν κυρίως από το Αφγανιστάν (65%), το Πακιστάν (6%) και το Ιράκ (6%).

Ευπάθειες και προβλήματα υγείας

Το 2019, το 13% των ιατρικών συνεδριών στην κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στο Βελιγράδι αφορούσε ασυνόδευτους ανηλίκους. Στα άλλα σημεία στη Σερβία, 38 συνεδρίες (7%) αφορούσαν ασυνόδευτους ανηλίκους. Άλλες ευπαθείς κατηγορίες που αναγνωρίστηκαν ήταν οι έγκυες γυναίκες, τα παιδιά κάτω των 5 ετών, τα άτομα με αναπηρίες, τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας, τα άτομα με χρόνια νοσήματα, οι μονογονείς, οι ηλικιωμένοι

(άνω των 65), τα θύματα βίας, συμπεριλαμβανομένης κάθε σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης, καθώς και τα άτομα που είχαν επιζήσει από ναυάγιο ή είχαν χάσει συγγενείς σε ναυάγιο. Στην κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στο Βελιγράδι, το 60% των ασθενών ανέφεραν ότι ταξίδευαν μόνοι.

Το 2019, η ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στο Βελιγράδι κατέγραψε 139 ασθενείς με σοβαρές ενδείξεις σκόπιμης βίας, από τους οποίους οι 57 ανέφεραν ότι είχαν υποστεί βία από συνοριοφύλακες (κατά μέσο όρο ένα περιστατικό την εβδομάδα). Στη διάρκεια της λειτουργίας των 13 κινητών μονάδων στα σύνορα της Σερβίας, οι ιατρικές ομάδες κατέγραψαν 12 περιστατικά σκόπιμης βίας, από τα οποία τα 8 διαπράχθηκαν από συνοριοφύλακες. Γενικά, ο αριθμός των περιστατικών σκόπιμης βίας που καταγράφηκαν στη Σερβία αυξήθηκε κατά 25% το 2019 συγκριτικά με το 2018. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρείχαν περίθαλψη για τραύματα που προήλθαν από σκόπιμη βία, όπως μώλωπες, οιδήματα, εκδορές, ανοιχτά τραύματα (λύση της συνέχειας του δέρματος) και κατάγματα. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι σχεδόν το ένα τρίτο των ασθενών αρνήθηκαν να τους χορηγηθεί ιατρικό πιστοποιητικό επειδή φοβούνταν, με αποτέλεσμα η ορθή καταγραφή στοιχείων και λήψη μαρτυριών να είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Από το σύνολο των περιστατικών σκόπιμης βίας από συνοριοφύλακες,

περισσότεροι από τους μισούς ανέφεραν ότι οι δράστες ήταν Κροάτες συνοριοφύλακες.

Οι ιατρικές ομάδες συνέλεξαν επίσης στοιχεία σχετικά με προηγούμενες τραυματικές εμπειρίες των ασθενών. Η σχετική ερώτηση γινόταν συστηματικά σε κάθε ασθενή κατά την πρώτη συνεδρία. Συνολικά, περίπου το 5% ανέφεραν ότι είχαν υποστεί τραυματικές εμπειρίες στο παρελθόν στη διάρκεια του ταξιδιού τους, κυρίως βία ή κακοποίηση και απώθηση από συνοριοφύλακες.

Τα κύρια προβλήματα υγείας των ασθενών ήταν δερματοπάθειες, μυοσκελετικά προβλήματα και λοιμώξεις του αναπνευστικού, που συνδέονται με τις εποχικές καιρικές συνθήκες, τον συνωστισμό και τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης στους καταυλισμούς.

Φροντίδα ψυχικής υγείας

Συνολικός αριθμός ατομικών συνεδριών ψυχικής υγείας

589

Συνολικός αριθμός ομαδικών συνεδριών ψυχικής υγείας

8

Το 2019, η ομάδα ψυχικής υγείας στη Σερβία αποτελούνταν από έναν ψυχολόγο και έναν εφεδρικό ψυχολόγο και κάλυπτε τις ανάγκες των ασθενών στην κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στο Βελιγράδι πέντε μέρες την εβδομάδα, σε παραμεθόριες περιοχές στη Σερβία, καθώς και στη Βοσνία. Η πλειοψηφία των ασθενών ήταν άντρες, ηλικίας από 13 έως 35 ετών.

Όσον αφορά τους ασθενείς κάτω των 18 ετών, η πλειοψηφία είχε αντιδράσεις προσαρμογής, που ακολουθούνταν από συμπτώματα άγχους, προβλήματα συμπεριφοράς, κατάθλιψη και διαταραχή μετατραυματικού στρες.

Βοήθεια κοινωνικού λειτουργού

Συνολικός αριθμός συνεδριών που υποστηρίχθηκαν από κοινωνικό λειτουργό το 2019

85

Συνολικός αριθμός ομαδικών συνεδριών με κοινωνικό λειτουργό το 2019

15

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άρχισαν να παρέχουν πάλι κοινωνική βοήθεια και υποστήριξη στην κλινική τους στο

Βελιγράδι τον Αύγουστο του 2019. Από τότε και μέχρι το τέλος του έτους, ο κοινωνικός λειτουργός των Γιατρών Χωρίς Σύνορα ανέλαβε 85 ασθενείς, σε συνεργασία με την ιατρική ομάδα, την ομάδα ψυχικής υγείας και τους διαπολιτισμικούς μεσολαβητές. Στόχος του κοινωνικού λειτουργού ήταν να βελτιώσει την επικοινωνία με τους ασθενείς μέσω ατομικών συνεδριών, ομαδικών συνεδριών στην κλινική και δραστηριοτήτων εκτός δομής. Τουλάχιστον 15 ομαδικές συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν στην κλινική από τον Αύγουστο. Από τα τέλη Οκτωβρίου, πραγματοποιήθηκαν 11 επισκέψεις σε καταλήψεις και στα κυριότερα σημεία όπου συγκεντρώνονται μετανάστες στο Βελιγράδι.

Το κύριο έργο του κοινωνικού λειτουργού ήταν να ενημερώνει τα πιο ευάλωτα άτομα μεταξύ των μεταναστών και των προσφύγων για τις υπηρεσίες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα: ιατρική βοήθεια, υποστήριξη ψυχικής υγείας και κοινωνική βοήθεια. Το 81% όσων έλαβαν βοήθεια ήταν άντρες, ενώ προέρχονταν κυρίως από το Αφγανιστάν, καθώς και από χώρες της Βόρειας Αφρικής (Μαρόκο, Τυνησία και Αλγερία). Το 86% όσων έλαβαν βοήθεια προσδιορίστηκαν ως ευάλωτοι, είτε επειδή ήταν ασυνόδευτοι ανήλικοι (42%) είτε επειδή είχαν μία ή περισσότερες άλλες ευπάθειες.

Βοσνία - Ερζεγοβίνη

Αφού εργάστηκαν για μία δεκαετία με ανθρώπους που είχαν πληγεί από τους πολέμους στα Βαλκάνια, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα σταμάτησαν να εργάζονται στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 2001. Το 2018, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα επέστρεψαν για να βοηθήσουν τους μετανάστες και πρόσφυγες που διέφευγαν από πολέμους και διώξεις και διέρχονταν από τη χώρα ακολουθώντας τη λεγόμενη βαλκανική οδό. Σχεδόν 30.000 μετανάστες και πρόσφυγες εισήλθαν στη Βοσνία το 2019, όμως οι αριθμοί των μεταναστών που στεγάζονται σε επίσημους καταυλισμούς δείχνουν ότι πολλοί κατάφεραν να περάσουν σε άλλη χώρα. Στη διάρκεια του έτους, ο αριθμός των μεταναστών και προσφύγων στη χώρα παρέμεινε σταθερός σε σχεδόν 10.000. Οι περισσότεροι ήταν από το Πακιστάν, το Ιράν, τη Συρία και το Αφγανιστάν.

Στη διάρκεια του έτους, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα παρείχαν βοήθεια σε ανθρώπους που τη χρειαζόνταν, μαζί με γιατρούς του Υπουργείου Υγείας, σε ένα κέντρο βασικής φροντίδας υγείας στο Βέλικα Κλαντούσα, κοντά στα σύνορα με την Κροατία. Χιλιάδες άνθρωποι που αναζητούν ασφάλεια στην Ευρώπη εξακολουθούν να ζουν σε άσχημες και επικίνδυνες συνθήκες στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, καθώς οι συνοριακοί περιορισμοί στην περιοχή και οι βοσνιακές αρχές περιόρισαν

τις μετακινήσεις των ανθρώπων μεταξύ των καντονιών της χώρας. Υπάρχουν τέσσερα επίσημα κέντρα μεταναστών, όμως οι περισσότεροι άνθρωποι μένουν αλλού εξαιτίας των ανεπαρκών υπηρεσιών και των εντάσεων μεταξύ των διαφόρων εθνικοτήτων. Από τους περισσότερους από 6.100 μετανάστες και αιτούντες άσυλο γύρω από τις παραμεθόριες πόλεις Μπίχατς και Βέλικα Κλαντούσα στο καντόνι Ούνα Σάνα, μόνο οι μισοί βρίσκονται στα επίσημα κέντρα, ενώ οι υπόλοιποι μένουν σε εγκαταλελειμμένα κτίρια και αυτοσχέδια καταλύματα.

Τον Ιούλιο του 2019, οι τοπικές αρχές αποφάσισαν να μετακινήσουν ορισμένους από τους μετανάστες και πρόσφυγες που έμεναν εκτός των επίσημων κέντρων της περιοχής στον καταυλισμό του Βούτσιακ, μια προσωρινή δομή σε απόσταση οκτώ χιλιομέτρων από το Μπίχατς. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άνοιξαν μια κλινική κοντά στον καταυλισμό, στο Ζάβαλιε, ενώ παράλληλα ζητούσαν το κλείσιμο του καταυλισμού του Βούτσιακ επειδή δεν παρείχε τις στοιχειώδεις συνθήκες διαβίωσης, ήταν ακατάλληλος για τον χειμώνα και περιβαλλόταν από νάρκες. Τον Δεκέμβριο του 2019, οι βοσνιακές αρχές ανακοίνωσαν το κλείσιμο του καταυλισμού.

Μπίχατς, Βέλικα Κλαντούσα και δραστηριότητες εκτός δομών

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα άρχισαν να εργάζονται ξανά στο καντόνι Ούνα Σάνα, στα σύνορα με την Κροατία, τον Αύγουστο του 2019, καθώς οι τοπικές αρχές δεν ανταποκρίνονταν στις αυξανόμενες ανάγκες των μεταναστών που προσπαθούσαν να περάσουν τα σύνορα.

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα εργάζονταν στο Βέλικα Κλαντούσα σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας σε ένα μικρό κέντρο βασικής φροντίδας υγείας. Η ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα περιλάμβανε διαπολιτισμικούς μεσολαβητές, έναν υπεύθυνο προαγωγής υγείας και έναν νοσηλευτή, και παρείχε βασική ιατρική φροντίδα με παραπομπές. Η κινητή μονάδα ήταν ανοιχτή τρεις ημέρες την εβδομάδα για τέσσερις ώρες. Πέντε εβδομάδες αφότου άνοιξε, η τοπική αστυνομία έκλεισε τη μονάδα, αλλά άνοιξε ξανά μετά από σχεδόν έναν μήνα.

Παράλληλα, καθώς πλησίαζε ο χειμώνας, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα αποφάσισαν να ανοίξουν μια κλινική στο Ζάβαλιε, 3 χιλιόμετρα από τον καταυλισμό του Βούτσιακ, η οποία παρείχε βασική ιατρική φροντίδα και υποστήριξη ψυχικής υγείας, καθώς και ντους για τους μετανάστες που έμεναν στον καταυλισμό του Βούτσιακ. Η κλινική λειτούργησε από τον Αύγουστο έως τα μέσα Δεκεμβρίου του 2019, όταν οι άνθρωποι μεταφέρθηκαν σε άλλους καταυλισμούς γύρω από το Σαράγεβο και ο καταυλισμός του Βούτσιακ έκλεισε.

Κύρια προβλήματα

- Οι δραστηριότητες φροντίδας υγείας μεταβάλλονταν διαρκώς λόγω των περιορισμών των τοπικών αρχών και της μετακίνησης των μεταναστών ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες.
- Ο προσδιορισμός του πληθυσμού-στόχου μας, που περιλάμβανε μη αναγνωρισμένα ευάλωτα άτομα, θύματα κάθε μορφής βίας, θύματα βασανιστηρίων, ανθρώπους που χρειάζονται υποστήριξη ψυχικής υγείας και ασυνόδευτους ανηλίκους.
- Τα εμπόδια για τους μετανάστες που επιθυμούσαν πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες υγείας.
- Η εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των επωφελομένων, ώστε να μοιραστούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με περιστατικά σκόπιμης βίας από συνοριοφύλακες, άλλους μετανάστες ή άλλα άτομα.

Ιατρικές δραστηριότητες

Συνολικός αριθμός ιατρικών συνεδριών στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 2019

3.577

Οι συνεδρίες στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες τοποθεσίες και σε διάφορες χρονικές περιόδους, καθώς οι δραστηριότητες μεταβάλλονταν διαρκώς. Συνολικά, στη διάρκεια του 2019, οι ιατρικές ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στη χώρα πραγματοποίησαν 3.577 συνεδρίες, από τις οποίες τις 2.341 στο Βέλικα Κλαντούσα, ποσοστό 66% του συνόλου. Στην κλινική του Ζάβαλιε, η ιατρική ομάδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα πραγματοποίησε 860 συνεδρίες σε διάστημα 7 εβδομάδων.

Το 2019, οι συνεδρίες για νεοαφιχθέντες αντιστοιχούσαν στο 21% του συνόλου. Η πλειοψηφία των ασθενών μας είχε έρθει από το Μαυροβούνιο (64%), και οι υπόλοιποι από τη Σερβία (26%) και την Κροατία (10%). Οι κύριες χώρες προέλευσης των ανθρώπων που έλαβαν βοήθεια από τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα στη Βοσνία ήταν η Αλγερία (25%) και το Μαρόκο (20%) στο Βέλικα Κλαντούσα, ενώ όσον αφορά εκείνους που επισκέφθηκαν την κλινική της οργάνωσης στο Ζάβαλιε, το

26% ήταν από το Πακιστάν. Η μέση ηλικία των ασθενών στη Βοσνία το 2019 ήταν τα 27 έτη.

Ευπάθειες και προβλήματα υγείας

Το 2019, οι ιατρικές ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα που εργάζονταν στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη κατέγραψαν 125 περιστατικά σκόπιμης βίας, για την πλειοψηφία των οποίων αναφέρθηκε ότι διαπράχθηκαν από συνοριοφύλακες. Αυτός ο μεγάλος αριθμός εξηγείται από την εγγύτητα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στα σύνορα. Τα κύρια προβλήματα υγείας των ασθενών συνδέονταν με τις εποχικές καιρικές συνθήκες και τις συνθήκες διαβίωσης στον καταυλισμό του Βούτσιακ. Η πλειοψηφία των ασθενών είχε δερματοπάθειες, μυοσκελετικά προβλήματα, λοιμώξεις του αναπνευστικού και γαστρεντερικές νόσους.

Συνηγορία και δημόσιες παρεμβάσεις

Καθημερινά, οι ομάδες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην Ελλάδα βλέπουν τις δραματικές επιπτώσεις των πολιτικών αποτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ζωές και την υγεία των ανθρώπων που μετακινούνται. Το άμεσο αποτέλεσμα των μεταναστευτικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι οι άνθρωποι αυτοί είναι υποχρεωμένοι να ζουν σε άθλιες συνθήκες διαβίωσης και να έχουν πρόσβαση μόνο σε βασικές υπηρεσίες σωματικής και ψυχικής υγείας. Τέσσερα χρόνια μετά την υπογραφή της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας, οι μηχανισμοί αυτοί δεν έχουν καταφέρει να προστατεύσουν τις ζωές των ανθρώπων που διαφεύγουν από τον πόλεμο και τη φτώχεια, και έχουν χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογήσουν τις μεθόδους αποτροπής και περιορισμού.

Μέσω της συνηγορίας και των δημόσιων παρεμβάσεων στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα ασκούν κριτική σε αυτές τις πολιτικές και πρακτικές και αναδεικνύουν τις επιπτώσεις τους. Το 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα κατήγγειλαν επανειλημμένα και δημοσίως τις πολιτικές περιορισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο που είναι εγκλωβισμένοι στα ελληνικά νησιά και τον αντίκτυπο που συνεχίζουν να έχουν αυτές στη σωματική και ψυχική υγεία τους.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα κατήγγειλαν την έλλειψη ασφάλειας και τον επικίνδυνο συνωστισμό στο κέντρο υποδοχής της Μόριας στη Λέσβο και στο κέντρο υποδοχής στο Βαθύ στη Σάμο, που έχουν προκαλέσει την επιδείνωση της ψυχικής υγείας των ασθενών μας σε επίπεδα συναγερμού. Μέσα από εκατοντάδες συνεντεύξεις και δεκάδες δημόσιες δηλώσεις, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έκαναν έκκληση στις ευρωπαϊκές και τις ελληνικές αρχές να κλιμακώσουν την παροχή ιατρικής και ψυχολογικής φροντίδας και να μεταφέρουν όλα τα παιδιά και τους ευάλωτους ενήλικες σε ασφαλή στέγη στην ηπειρωτική χώρα ή σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Μερικές από τις πιο σημαντικές πρωτοβουλίες συνηγορίας και δημόσιες παρεμβάσεις που πραγματοποίησαν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα το 2019 ήταν οι εξής:

- Στη διάρκεια του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα συνέχισαν να αναδεικνύουν τις ανθρωπιστικές επιπτώσεις και τις επιπτώσεις στην υγεία που έχει η συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας και ο περιορισμός των ανθρώπων σε κέντρα υποδοχής στα ελληνικά νησιά, μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες, όπως συνεντεύξεις και δελτία τύπου, συναντήσεις με εκπροσώπους των ελληνικών αρχών και σημαντικών ευρωπαϊκών φορέων, παρουσιάσεις σε κοινοβουλευτικές επιτροπές και συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.
- Με την υποστήριξη των κοινωνικών λειτουργών της οργάνωσης, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έκαναν παρεμβάσεις για την πρόσβαση των ασθενών σε βασικές υπηρεσίες,

όπως η χορήγηση ΑΜΚΑ, η παροχή στέγης σε ιδιαίτερα ευάλωτα άτομα και οι παραπομπές σε εξειδικευμένη φροντίδα, νοσηλεία και άλλες υπηρεσίες. Ακόμη, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα απευθύνθηκαν σε οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών για να αποτρέψουν την απομάκρυνση θυμάτων βασανιστηρίων και ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας από τη στέγη τους, και παρακολουθούσαν την πρόσβαση των μεταναστών σε υπηρεσίες υγείας στην Ελλάδα.

- Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα συνεργάστηκαν με την Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο για την παροχή νομικής βοήθειας σε ασθενείς της οργάνωσης στη Λέσβο.
- Τον Μάρτιο του 2019, με τη συμπλήρωση τριών ετών από την υπογραφή της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έκαναν πάλι έκκληση στους Ευρωπαίους ηγέτες να δράσουν για να δώσουν τέλος στην πολιτική περιορισμού στα ελληνικά νησιά. Ζητώντας την άμεση απομάκρυνση όλων των ευάλωτων ατόμων, ιδίως των παιδιών, από τα νησιά και τη μεταφορά τους σε κατάλληλη στέγη στην ηπειρωτική Ελλάδα ή σε άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Τον Ιούνιο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, σε συνεργασία με τη Reed Smith και το Human Rights in Trauma Mental Health Laboratory στο νοσοκομείο του Πανεπιστημίου του Stanford, διοργάνωσαν διήμερο διεθνές συνέδριο με θέμα τις οδούς αποκατάστασης για πρόσφυγες θύματα βασανιστηρίων, το οποίο παρακολούθησαν περισσότερα από 200 άτομα, μεταξύ αυτών ειδικοί στη φροντίδα για θύματα βασανιστηρίων και εκπρόσωποι διεθνών και τοπικών οργανώσεων.
- Τον Σεπτέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, σε συνεργασία με την εφημερίδα Guardian, δημοσίευαν ένα αφιέρωμα στην ψυχική υγεία των αιτούντων άσυλο στην Αθήνα και το Βελιγράδι, και εξέδωσαν ανακοίνωση με την οποία επέκριναν τον νέο νόμο περί ασύλου.
- Τον Νοέμβριο του 2019, ο Διεθνής Πρόεδρος των Γιατρών Χωρίς Σύνορα Χρήστος Χρήστου επισκέφθηκε την Ελλάδα και έστειλε ανοιχτή επιστολή στους Ευρωπαίους ηγέτες, με την οποία τους καλούσε να σταματήσουν να τιμωρούν όσους αναζητούν άσυλο στα ελληνικά νησιά και τους ζητούσε να βρουν την πολιτική βούληση για να δράσουν και να δώσουν τέλος στην πολιτική περιορισμού. Ακόμη, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διοργάνωσαν συνέντευξη τύπου στις Βρυξέλλες, στην οποία έκαναν έκκληση για την απομάκρυνση από τα ελληνικά νησιά των ευάλωτων ατόμων, ιδίως των ασυνόδευτων παιδιών, των παιδιών με χρόνια νοσήματα και άλλων ανθρώπων που χρειάζονται ιατρική φροντίδα.
- Τον Νοέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα κατήγγειλαν τις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης για τους αιτούντες άσυλο στη Βοσνία, στον καταυλισμό του Βούτσινακ και στις καταλήψεις του Βέλικα Κλαντούσα. Αυτό συγκέντρωσε το ενδιαφέρον των διεθνών μέσων ενημέρωσης, και τον Δεκέμβριο ο καταυλισμός του Βούτσινακ έκλεισε.

- Τον Δεκέμβριο του 2019, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου σχετικά με την έλλειψη ΑΜΚΑ και πρόσβασης σε φροντίδα υγείας για τους αιτούντες άσυλο και τους ανθρώπους χωρίς έγγραφα στην Ελλάδα με υπαιτιότητα της κυβέρνησης, η οποία ανακάλεσε το σχετικό νομικό πλαίσιο τον Ιούλιο του 2019.
- Η Survivors² μια ομάδα συνηγορίας που αποτελείται από ασθενείς από την κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα

για θύματα βασανιστηρίων στην Αθήνα, ανέπτυξε και υλοποίησε περισσότερες από 27 πρωτοβουλίες συνηγορίας και δημόσιας παρέμβασης, όπως βιωματικά άρθρα, νομοθετικές προτάσεις, εκπαιδεύσεις και ομιλίες σε συνέδρια. Μεταξύ άλλων, η Survivors² υπέβαλε επίσημη έκθεση και προφορική κατάθεση στο πλαίσιο της περιοδικής αξιολόγησης της Ελλάδας από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων (UNCAT).

© Anna Pantelita

210 5 200 500 www.msf.gr
 [msf.greece](https://www.facebook.com/msfgreece) [msfgreece](https://twitter.com/msfgreece)
 [msfgreece](https://www.youtube.com/msfgreece) [@msfgreece](https://www.instagram.com/msfgreece)

MEDECINS SANS FRONTIERES
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ